

**PRIJEDLOG ZAKONA O OSIGURANJU POTRAŽIVANJA
RADNIKA U SLUČAJU STEČAJA POSLODAVCA,
S TEKSTOM KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA**

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. točke 1., a u svezi članka 56. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA, OSNOVNA PITANJA KOJA TREBA UREDITI ZAKONOM I POSLJEDICE DONOŠENJA ZAKONA

Važeći Zakon o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca donesen je u Saboru Republike Hrvatske 14. srpnja 2003. godine i objavljen u "Narodnim novinama", br. 114/03 od 19. srpnja 2003. godine.

U okviru predpristupnih aktivnosti Republike Hrvatske za pristupanje u punopravno članstvo u Europsku uniju, a nakon završene analitičke ocjene usklađenosti nacionalnog zakonodavstva s obvezujućom pravnom stečevinom na području pregovaračkog Poglavlja 19. Socijalna politika i zapošljavanje, preuzete su obveze iz predanih Pregovaračkih stajališta Republike Hrvatske u navedenom Poglavlju. Zakonodavna inicijativa pokrenuta je u cilju postizanja potpunog usklađivanja ovog Zakona sa Direktivom 2002/74/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 23. rujna 2002. Navedenom direktivom se izmjenjuje i dopunjuje Direktiva Vijeća 80/987/EEZ o usklađivanju zakona država članica glede zaštite zaposlenika u slučaju insolventnosti njihova poslodavca i stvara normativna pretpostavka za uspostavu nove institucije koja će osigurati razmjenu informacija s nadležnim garancijskim ustanovama država članica Europske unije u slučajevima poslovnih aktivnosti na području dvije ili više države članice.

Obzirom da se Nacrtom prijedloga Zakona o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca uređuje, osim opisanog usklađivanja, i materijalno pravna zaštita radnika kojima poslodavac zbog poslovnih poteškoća nije isplatio materijalna prava po osnovi rada, te time ugrozio njihovu socijalnu sigurnost, ovim su Nacrtom preciznije definirani pravni instituti u smislu ostvarivanja ciljeva uređenih pravnih instituta koji su se u primjeni važećeg Zakona različito tumačili i primjenjivali kroz sudsku praksu Upravnog suda Republike Hrvatske. Slijedom navedenog bilo je neophodno izvršiti i horizontalno usklađivanje primjene Nacrta prijedloga Zakona sa Zakonom o izvršenju Državnog proračuna i Zakonom o porezu na dohodak u području isplate osiguranih potraživanja.

Naime, primjena stečajnih propisa pokazala je da se zbog složenosti i formalnosti stečajnog postupaka, kao i zbog koordinacije brojnih stečajnih tijela, otežano i usporeno odvijanje i završetak postupka. Zbog toga je i za prijavljena, privilegirana radnička potraživanja nastala do dana otvaranja stečaja vrlo neizvjesno kada će se naplatiti i hoće li se i u kojoj visini naplatiti, te ih je u jednom dijelu potrebno posebno zaštititi i osigurati njihovu isplatu odmah po priznanju neovisno od pravomoćnosti rješenja u stečajnom postupku, obzirom da je neisplata materijalnih prava po osnovi rada do otvaranja stečaja nad poslodavcem već ugrozila socijalnu sigurnost radnika. To i tim više što se radnička potraživanja štite na određenoj, društveno prihvatljivoj minimalnoj razini i treba ih isplatiti u kratkim rokovima kako bi se uklonila opasnost od siromaštva i radnicima omogućilo da preostali dio svojih potraživanja ostvaruju u formalnijem i dugotrajnijem stečajnom postupku.

Osim toga, važećim Zakonom propisan način isplata potraživanja radnika nije usklađen sa Zakonom o izvršenju proračuna, koji ne dopušta odnosno isključuje isplate sredstava iz Državnog proračuna izravno radnicima, kao niti s poreznim propisima odnosno Zakonom o porezu na dohodak, koji obvezuje izravno poslodavca na uspostavu porezno priznatih dokumenata. U tom je smislu već bilo pokušaja da se izmjenom i dopunom Pravilnika poboljša i pojednostavi isplata radnicima, ali zbog Odluke Ustavnog suda kojim je navedeni Pravilnik poništen kao nezakonit i nadalje postoje poteškoće pri isplati i kolizija spomenutih propisa. Slijedom navedenog je ovim Nacrtom prijedloga Zakona, uvažavajući činjenicu da je poslodavac u stečaju poslodavac čije ovlasti i odgovornosti ima stečajni upravitelj, predloženo rješenje za koje ne postoje prepreke u propisima kojima se uređuje stečajni postupak

Pri svemu opisanom vrlo je važno istaknuti i činjenicu da opisana isplata osiguranih potraživanja radnika ima alimentacijsku namjenu, jer nakon nje isplaćena i u stečajnom postupku priznata potraživanja prelaze na garancijsko tijelo, koje tada preuzima sva procesna prava stečajnog vjerovnika u odnosu na preuzeta potraživanja sve do njihove potpune ili djelomične naplate. Stoga je u cilju što uspješnijeg povrata alimentiranih potraživanja radnika neophodno stvoriti institucionalne i administrativne pretpostavke za aktivno uključivanje garancijskog tijela u stečajni postupak i vjerovnička tijela koja u njemu sudjeluju. Prema sada važećem Zakonu garancijsko tijelo odnosno Fond za razvoj i zapošljavanje suštinski ima sasvim drugu namjenu usmjerenu prema poticanju gospodarskog rasta i otvaranju novih radnih mjesta, te je zbog nedostatnih administrativnih kapaciteta ostvarivanje svojih vjerovničkih prava sukladno važećim propisima prepustio Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske, što nije rezultiralo zadovoljavajućim učincima. Naime, za period proteklih pet godina primjene važećeg Zakona, Fond za razvoj i zapošljavanje u svom financijskom izvješću iskazuje ukupna potraživanja od 65,281.309,00 kuna prema poslodavcima u stečaju. Stoga je i zbog učinkovitijeg ostvarivanja fiskalnih interesa nužno stvoriti novu ustanovu koja će, uz nužnu razmjenu informacija na Europskom gospodarskom prostoru, imati i aktivnu ulogu u povratu isplaćenih sredstava.

Slijedom opisanih nužnih promjena vezanih uz horizontalno usklađivanje na području nacionalnog zakonodavstva, kao i ostvarivanja potpune usklađenosti s obvezujućom pravnom stečevinom na ovom području, Nacrtom prijedloga Zakona o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca uređuju se sljedeća pitanja:

- vrste i opseg prava radnika u slučaju stečaja poslodavca, uvjeti i postupak u kojem se ta prava ostvaruju, izvori sredstava za ostvarenje tih prava, djelatnosti Agencije za osiguranje radničkih potraživanja u slučaju stečaja poslodavca, te ustroj i upravljanje Agencijom,
- prava radnika se osiguravaju na društveno prihvatljivoj minimalnoj razini po vrsti i opsegu, dok se preostali dio nastavlja ostvarivati u stečajnom postupku,
- propisuju se djelatnosti Agencije kao prvostupanjskog tijela za rješavanje i isplatu osiguranih potraživanja radnika, te nadležnog tijela Republike Hrvatske za međunarodnu razmjenu informacija u slučaju poslovnih djelatnosti na području dvije ili više država Europskog gospodarskog prostora,
- uređuje se ustroj, tijela i upravljanje Agencijom, kao i izvori sredstava za njen rad,
- propisuje da prava mogu ostvariti i radnici stranog poslodavca, kojem je sjedište na području država članica Europskog gospodarskog prostora pod uvjetom da je radnicima mjesto rada ili uobičajeno mjesto rada bilo na području Republike Hrvatske, a nad stranim poslodavcem je pokrenut stečajni ili sličan postupak koji uključuje djelomičnu ili cjelokupnu

imovinu poslodavca sukladno nacionalnom zakonodavstvu države članice Europskog gospodarskog prostora nadležnom za provođenje postupka nad poslodavcem,

- propisuje prekluzivni rok za podnošenje zahtjeva za ostvarivanje prava, koji se može uputiti i putem Hrvatskog zavoda za zapošljavanje,
- propisuje obrazac za podnošenje zahtjeva i ovlašćuje ministra nadležnog za rad da njegov sadržaj uredi provedbenim propisom,
- uređuje obvezu dostavljanja podataka potrebnih za donošenje odluke o zahtjevu i prekršajno sankcionira njeno kršenje,
- propisuje primjenu Zakona o općem upravnom postupku i nadležno drugostupanjsko tijelo za žalbeni postupak, te propisuje rok za isplatu,
- propisuje obvezu otvaranja posebnog namjenskog računa stečajnog dužnika za prihvrat uplate osiguranih potraživanja radnika u svim stečajnim postupcima nad poslodavcem koji ima zaposlenih radnika, kao i rok u kojem je stečajni upravitelj dužan izvršiti isplate radnicima i uplate za doprinose za obvezna osiguranja,
- utvrđuje da se troškovi otvaranja i zatvaranja ovog namjenskog računa namiruju iz Fonda za pokriće troškova stečajnog postupka,
- propisuje prijenos isplaćenih potraživanja radnika na Agenciju i njeno preuzimanje svih procesnih prava stečajnog vjerovnika u odnosu na preuzeta potraživanja,
- prijelaznim odredbama uređuje pitanje primjene zakonskih propisa zavisno od faze postupka,
- uređuje područje preuzimanje zaposlenika, sredstava, prava i obveza od Fonda za razvoj i zapošljavanje na Agenciju, kao i predaju pismohrane i dokumentacije,
- propisuje stupanje na snagu.

U odnosu na rješenja iz sada važećeg Zakona najvažnije promjene izvršene u ovom Nacrtu Prijedloga odnose se na:

- pojašnjava se definicija „radnika“ na način da se precizno uređuje da je to svaka osoba koja je zaposlena kod poslodavca na temelju ugovora o radu na neodređeno ili određeno vrijeme, u punom ili nepunom radnom vremenu kao i osoba koja je bila zaposlena kod poslodavca u posljednja tri mjeseca prije otvaranja stečaja odnosno prije prestanka radnog odnosa, ukoliko je isti prestao unutar tri mjeseca prije otvaranja stečaja,
- pravo na naknadu štete zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti ne veže se uz prestanak radnog odnosa unutar tri mjeseca prije otvaranja stečaja nad poslodavcem,
- opseg prava usklađuje se s novim propisom na području uređivanja instituta minimalne plaće,
- sukladno propisima koji uređuju stečajni postupak precizno se definira početak tijeka prekluzivnog roka za podnošenje zahtjeva na način da je to dan kada na ispitnom ročištu u stečajnom postupku stečajni upravitelj prizna potraživanje, a ne ospori ga niti jedan stečajni vjerovnik,
- proširuje se doseg primjene osiguranja potraživanja i na radnike stranog poslodavca sa sjedištem u državama članicama Europskog gospodarskog prostora, kojima je mjesto rada ili uobičajeno mjesto rada bilo na području Republike Hrvatske s tim da te odredbe stupaju na snagu danom pristupanja Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije,
- poslovi osiguranja radničkih potraživanja izdvajaju se iz Fonda za razvoj i zapošljavanje, te se uređuje nova institucija odnosno Agencija koja u okviru svojih djelatnosti obavlja i potrebne međunarodne aktivnosti vezane uz prava radnika stranog poslodavca i ostvarivanje regresnih prava u tim slučajevima,
- sukladno propisima koji uređuju stečajni postupak uređuje se način isplate osiguranih potraživanja radnika putem namjenskog računa poslodavca u stečaju.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

U promatranom razdoblju od protekle dvije godine za primjenu važećeg Zakona o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca u Državnom je proračunu na pozicijama Fonda za razvoj i zapošljavanje (A 648075) osigurano 20,613.000,00 kuna u 2007. godini odnosno 17,036.000,00 kuna za 2008. godinu, što ukazuje na postupno smanjenje potrebnih sredstava obzirom da je sve manji broj radnika koji ostaju bez posla zbog stečaja poslodavca. Osim toga i izmjene propisa kojima se uređuje stečajni postupak pozitivno su se odrazile na financijske aspekte primjene ovog Zakona obzirom da se uspješnije realiziraju i preuzeta potraživanja radnika isplaćena u prethodnim periodima.

Iako Nacrt prijedloga Zakona u odnosu na važeći Zakon ne proširuje prava niti njihov opseg, ipak će uspostava nove Agencije za osiguranje potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca iziskivati dodatna sredstva u Državnom proračunu za 2009. godinu. To stoga što će nova institucija preuzeti aktivniju ulogu stečajnog vjerovnika u stečajnom postupku u cilju bržeg ostvarivanja regresnog povrata isplaćenih sredstava, a morat će se aktivno uključiti i u razmjenu informacija u području transnacionalnih poslovnih aktivnosti u kom smislu je nužno zapošljavanje novih službenika. Iako će nova Agencija preuzeti dio službenika iz Fonda za razvoj i zapošljavanje (3 službenika), za obavljanje svih propisanih poslova bit će potrebno ukupno 10 službenika kroz dva organizacijska sektora, odnosno pravni sektor za prvostupanjsko rješavanje pojedinačnih zahtjeva i ostvarivanje vjerovničkih prava u stečajnom postupku i financijski sektor, zbog pojedinačnih isplata i praćenja poreznih propisa i propisa o doprinosima za obvezna osiguranja, koja slijede uz isplate potraživanja radnika stranog poslodavca. Za ustroj nove Agencije i novo zapošljavanje sa svim zavisnim materijalnim troškovima će u Državnom proračunu za 2009. godinu biti potrebno osigurati dodatnih 1,930.000,00 kuna.

IV. PRIJEDLOG DONOŠENJA ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Temelj za donošenje ovog Zakona po hitnom postupku nalazi se u odredbi članka 159. Poslovnika Hrvatskog sabora, ("Narodne novine", broj 6/02 - pročišćeni tekst, br. 41/02, 91/03, 58/04 i 69/07 – Odluka USRH), a to su osobito opravdani državni razlozi. Obzirom da se radi o Zakonu kojim se usklađuje zakonska regulativa s propisima Europske unije, sukladno članku 161. stavku 1. Poslovnika Hrvatskog sabora postoje opravdani razlozi zbog kojih se navedeni zakon donosi po hitnom postupku. Naime, navedeni Zakon čini nezaobilazni, sastavni dio izmjena radno-socijalnog zakonodavstva, te je usko povezan s već usvojenim Pregovaračkim stajalištima Republike Hrvatske u pregovaračkom poglavlju 19. Socijalna politika i zapošljavanje, te ispunjava svoju obvezu prema Nacionalnom programu Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji za 2008. godinu.

V. KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O OSIGURANJU POTRAŽIVANJA RADNIKA U SLUČAJU STEČAJA POSLODAVCA

Nacrt končanog prijedloga Zakona o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca glasi:

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O OSIGURANJU POTRAŽIVANJA RADNIKA U SLUČAJU STEČAJA POSLODAVCA

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Zakonom utvrđuju vrste i opseg prava radnika u slučaju stečaja poslodavca, uvjeti i postupak u kojima se ta prava ostvaruju, izvori sredstava za ostvarenje tih prava, djelatnosti Agencije za osiguranje radničkih potraživanja u slučaju stečaja poslodavca (u daljnjem tekstu: Agencija), te ustroj, upravljanje i obavljanje djelatnosti Agencije.

Članak 2.

U smislu ovoga Zakona pojedini izrazi imaju slijedeća značenja:

"*poslodavac je u stečaju*" označava poslodavca nad kojim je otvoren stečaj prema posebnim propisima koji uređuju stečajni postupak;

"*radnik*" je osoba koja je zaposlena kod poslodavca na temelju ugovora o radu na neodređeno ili određeno vrijeme, u punom ili nepunom radnom vremenu kao i osoba koja je bila zaposlena kod poslodavca u vremenu za koje se isplaćuju potraživanja temeljem članka 3. stavka 1. ovoga Zakona;

"*plaća*" je naknada za rad, a obuhvaća osnovnu plaću i dodatke na plaću koje je poslodavac u novcu dužan isplatiti radniku za obavljeni rad, na temelju ugovora o radu, kolektivnog ugovora, pravilnika o radu ili drugog propisa.

II. PRAVA RADNIKA

Članak 3.

(1) Radnici u slučaju stečaja poslodavca ostvaruju slijedeća prava:

1) neisplaćene plaće za posljednja tri mjeseca prije otvaranja stečaja odnosno prije prestanka radnog odnosa, ukoliko je isti prestao unutar tri mjeseca prije otvaranja stečaja,

2) neisplaćene naknade plaće za bolovanje koju je prema propisima o zdravstvenom osiguranju bio dužan isplatiti poslodavac iz svojih sredstava u posljednja tri mjeseca prije otvaranja stečaja odnosno prije prestanka radnog odnosa, ukoliko je isti prestao unutar tri mjeseca prije otvaranja stečaja,

3) naknadu plaće za neiskorišteni godišnji odmor na koji je radnik stekao pravo u kalendarskoj godini u kojoj je prestao radni odnos, odnosno u kojoj je otvoren stečaj,

4) otpremninu pod uvjetima utvrđenim zakonom,

5) pravomoćno dosuđenu naknadu štete zbog pretrpljene ozljede na radu ili profesionalne bolesti.

(2) Prava iz stavka 1. ovoga članka ostvaruju se u visini:

- 1) najviše do visine minimalne plaće u Republici Hrvatskoj za svaki mjesec za koji radniku nije isplaćena plaća odnosno naknada plaće iz stavka 1. točke 1. i 2. ovoga članka;
- 2) najviše do polovice minimalne plaće u Republici Hrvatskoj za slučaj iz stavka 1. točke 3. ovoga članka;
- 3) polovicu najvišeg iznosa zakonom propisane otpremnine iz stavka 1. točke 4. ovoga članka;
- 4) najviše do jedne trećine pravomoćno dosuđene naknade štete iz stavka 1. točke 5. ovoga članka.

Članak 4.

Kod isplate plaće i naknade plaće Agencija je dužna obračunati i uplatiti doprinose za obvezna osiguranja.

III. AGENCIJA ZA OSIGURANJE RADNIČKIH POTRAŽIVANJA U SLUČAJU STEČAJA POSLODAVCA

Članak 5.

(1) Agencija za osiguranje radničkih potraživanja u slučaju stečaja poslodavca je javna ustanova na koju se primjenjuju propisi o ustanovama, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

(2) Osnivač Agencije je Republika Hrvatska, a osnivačka prava i obveze ostvaruje Vlada Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu Vlada).

(3) Agencija se upisuje u sudski registar, a njeno sjedište je u Zagrebu.

Članak 6.

(1) Poslovi iz članka 1. ovoga Zakona koje obavlja Agencija su:

- 1) rješavanje o pravima radnika utvrđenih ovim Zakonom i obavljanje uplate na temelju donesenih rješenja na namjenski račun stečajnog dužnika iz članka 20. ovoga Zakona, koji ne podliježe redovnoj raspodjeli sredstava stečajnog dužnika, već se otvara isključivo u svrhu isplate potraživanja radnika prema ovom Zakonu;
- 2) osiguravanje zakonitosti ostvarivanja prava radnika;
- 3) pružanje stručne pomoći radnicima pri ostvarivanju prava utvrđenih ovim Zakonom;
- 4) usmjeravanje i upravljanje sredstvima osiguranim za namjenu utvrđenu ovim Zakonom;
- 5) ostvarivanje procesnih prava stečajnog vjerovnika u stečajnom postupku za potraživanja radnika koja je isplatio;
- 6) razmjenjivanje relevantnih informacija s nadležnim tijelima ili jamstvenim institucijama drugih zemalja u slučajevima poslovnih aktivnosti na području dvije ili više država Europskog gospodarskog prostora;

7) ostvarivanje regresnih prava za isplaćena potraživanja radnicima u slučajevima stečaja stranog poslodavca;

8) obavlja i druge poslove utvrđene zakonom, Statutom i aktima Agencije.

(2) Administrativne poslove zaprimanja zahtjeva iz članka 17. ovoga Zakona uz Agenciju obavlja i Hrvatski zavod za zapošljavanje (u daljnjem tekstu: Zavod).

(3) Međusobna prava i obveze u svezi obavljanja poslova iz stavka 2. ovoga članka Agencija i Zavod uređuju Sporazumom o poslovnoj suradnji.

(4) Agencija je obvezna najmanje jedanput godišnje podnijeti izvješće o svome radu Vladi i to do kraja svibnja za proteklu godinu.

Članak 7.

(1) Agencija ima Statut kojim se temeljem ovoga Zakona uređuju ustroj, ovlasti, odgovornosti i načini odlučivanja tijela koja upravljaju Agencijom, uvjete i postupak imenovanja ravnatelja Agencije i druga pitanja od značenja za obavljanje djelatnosti i poslovanje Agencije.

(2) Statut Agencije donosi Upravno vijeće Agencije uz suglasnost Vlade.

Članak 8.

(1) Agencijom upravlja Upravno vijeće.

(2) Upravno vijeće ima 3 člana koje imenuje Vlada i to:

1) 1 člana na prijedlog ministra nadležnog za rad (u daljnjem tekstu: ministar),

2) 2 člana od kojih 1 predstavnik sindikata i 1 predstavnik poslodavaca na prijedlog Gospodarsko-socijalnog vijeća ili na prijedlog reprezentativnih udruga poslodavaca i sindikata ako Gospodarsko-socijalno vijeće nije osnovano.

(3) Predsjednik Upravnog vijeća je član iz stavka 2. točke 1. ovoga članka.

(4) Upravno vijeće donosi odluke natpolovičnom većinom ukupnog broja članova.

(5) Predsjednik Upravnog vijeća može obustaviti od izvršenja odluke Upravnog vijeća koje imaju negativne posljedice na financijsko poslovanje Agencije.

(6) Članovi Upravnog vijeća imenuju se na četiri godine.

Članak 9.

Vlada može razriješiti člana Upravnog vijeća Agencije prije isteka vremena na koje je imenovan u sljedećim slučajevima:

1) ako član sam to zahtijeva,

- 2) ako svojim radom teže povrijedi ili više puta povrijedi zakon i druge propise koji se odnose na rad i obavljanje djelatnosti Agencije,
- 3) ako svojim radom prouzroči štetu Agenciji,
- 4) ako je u obavljanju svoje djelatnosti u sukobu interesa s djelatnosti Agencije i
- 5) u drugim slučajevima utvrđenim zakonom i Statutom.

Članak 10.

Upravno vijeće:

- 1) donosi Statut uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske,
- 2) donosi opće akte Agencije,
- 3) donosi poslovni i financijski plan Agencije,
- 4) donosi godišnji obračun i poslovna izvješća Agencije,
- 5) donosi odluku o unutarnjem ustroju Agencije,
- 6) odlučuje i o drugim pitanjima utvrđenim Statutom Agencije.

Članak 11.

(1) Poslove Agencije vodi ravnatelj Agencije.

(2) Ravnatelja Agencije imenuje Vlada na prijedlog ministra, a na temelju provedenog javnoga natječaja.

(3) Ravnatelj Agencije se imenuje na četiri godine, a nakon isteka mandata ravnatelj može biti ponovno imenovan, bez ograničenja broja mandata.

Članak 12.

Ravnatelj Agencije:

- 1) upravlja i rukovodi poslovanjem Agencije,
- 2) predstavlja i zastupa Agenciju,
- 3) odgovara za zakonitost rada i materijalno-financijsko poslovanje Agencije,
- 4) predlaže Upravnom vijeću donošenje akata iz njegove nadležnosti,
- 5) odlučuje o drugim pitanjima utvrđenim Statutom.

Članak 13.

Vlada može razriješiti ravnatelja i prije isteka vremena na koje je imenovan:

- 1) ako sam to zatraži,
- 2) ako ne postupa po propisima i općim aktima Agencije,
- 3) ako neosnovano odbije izvršiti odluke Upravnog vijeća Agencije donesene u okvirima njihove nadležnosti,
- 4) ako svojim nesavjesnim i nepravilnim radom prouzroči Agenciji veću štetu,
- 5) ako učestalo zanemaruje ili nesavjesno obavlja svoje dužnosti zbog čega nastaju teškoće u obavljanju djelatnosti Agencije.

Članak 14.

(1) Sredstva za provedbu ovoga Zakona kao i sredstva za rad Agencije osiguravaju se u Državnom proračunu.

(2) Nadzor nad zakonitošću rada Agencije obavlja ministarstvo nadležno za rad (u daljnjem tekstu: ministarstvo).

IV. POSTUPAK OSTVARIVANJA PRAVA

Članak 15.

(1) Prava propisana ovim Zakonom može ostvariti radnik koji je u trenutku otvaranja stečajnog postupka bio u radnom odnosu kod poslodavca, kao i radnik koji je bio zaposlen kod poslodavca u vremenu za koje se isplaćuju potraživanja iz članka 3. stavka 1. ovoga Zakona, ako je svoje potraživanje prijavio u roku i na način utvrđen propisima koji uređuju stečajni postupak, odnosno ako otvoreni stečajni postupak nad poslodavcem nije bio proveden, ako je svoje potraživanje prijavio u roku i na način utvrđen ovim Zakonom.

(2) Pravo iz članka 3. stavka 1. točke 5. ovoga Zakona iznimno ostvaruje radnik koji nije ostvario naplatu pravomoćno dosuđene naknade štete zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti bez obzira kada mu je prestao radni odnos.

(3) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka prava propisana ovim Zakonom ne mogu ostvariti članovi uprave trgovačkog društva, član upravnog odbora i izvršni direktor.

Članak 16.

(1) Prava po ovom Zakonu mogu ostvariti i radnici stranog poslodavca, kojem je sjedište na području država članica Europskog gospodarskog prostora.

(2) Prava iz stavka 1. ovoga članka mogu ostvariti radnici kojima je mjesto rada ili uobičajeno mjesto rada bilo na području Republike Hrvatske, a nad stranim poslodavcem je pokrenut stečajni ili sličan postupak koji uključuje djelomičnu ili cjelokupnu imovinu poslodavca sukladno nacionalnom zakonodavstvu države članice Europskog gospodarskog prostora nadležnom za provođenje postupka nad poslodavcem.

Članak 17.

(1) Postupak za ostvarenje prava iz članka 3. ovoga Zakona pokreće se na zahtjev radnika.

(2) Zahtjev iz stavka 1. ovoga članka podnosi se izravno Agenciji ili područnoj službi Zavoda prema mjestu sjedišta poslodavca, odnosno njegove registrirane poslovne jedinice, u roku od 30 dana od dana kada ih je na ispitnom ročištu u stečajnom postupku priznao stečajni upravitelj, a nije ih osporio niti jedan stečajni vjerovnik, odnosno od dana kada je objavljena odluka nadležnog suda da se stečajni postupak neće provoditi.

(3) Radnici iz odredbe članka 16. ovoga Zakona zahtjev podnose izravno Agenciji ili područnoj službi Zavoda prema mjestu rada ili uobičajenom mjestu rada u roku od 30 dana od dana kada je prema nadležnom nacionalnom zakonodavstvu nadležno tijelo odlučilo pokrenuti postupak nad poslodavcem ili kada je utvrdilo da je posao poslodavca definitivno zatvoren, a dostupna imovina nije dovoljna za pokretanje postupka.

Članak 18.

(1) Zahtjev iz članka 17. ovoga Zakona podnosi se na posebnom obrascu.

(2) Uz zahtjev radnik mora priložiti:

1) ugovor o radu ili pisanu potvrdu o sklopljenom ugovoru, odnosno dokaz o zasnovanom radnom odnosu i odluku o prestanku radnog odnosa i

2) popis priznatih potraživanja koji je sastavio stečajni upravitelj ili obračune plaće prema zakonu ili odluku nadležnog tijela iz odredbe članka 17. stavka 3. ovoga Zakona.

(3) Sadržaj obrasca iz stavka 1. ovoga članka i dodatnu dokumentaciju koju je potrebno priložiti obrascu propisuje pravilnikom ministar.

(4) Stečajni upravitelji, poslodavci i fizičke osobe dužne su Agenciji na njezin zahtjev dostaviti sve podatke potrebne za donošenje odluke o zahtjevu radnika.

(5) Osobe iz stavka 4. ovoga članka dužne su Agenciji dostaviti podatke u roku od 15 dana od dana primitka zahtjeva Agencije.

Članak 19.

(1) O zahtjevu Agencija odlučuje rješenjem u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva prema članku 18. stavku 2. ovoga Zakona.

(2) O žalbi protiv rješenja iz stavka 1. ovoga članka odlučuje ministarstvo u roku od 30 dana od dana podnošenja žalbe.

(3) Rješenje ministarstva iz stavka 2. ovoga članka je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravi spor.

(4) Agencija je dužna u roku od 15 dana od dana konačnosti rješenja izvršiti uplatu prema članku 20. ovoga Zakona.

(5) U postupku rješavanja o zahtjevu iz stavka 1. ovoga članka primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku.

Članak 20.

(1) U stečajnim postupcima nad poslodavcima koji imaju zaposlenih radnika stečajni upravitelji su dužni otvoriti poseban namjenski račun stečajnog dužnika za prihvatanje uplate osiguranih potraživanja radnika temeljem ovoga Zakona.

(2) Najkasnije u roku od 8 dana po uplati iz članka 19. stavka 4. ovoga Zakona stečajni upravitelj je dužan izvršiti isplate potraživanja radnicima i uplatiti doprinose za obvezna osiguranja prema posebnom propisu.

(3) Troškovi otvaranja i zatvaranja računa iz stavka 1. ovoga članka smatraju se troškovima stečajnog postupka koji se namiruju iz stečajne mase, a ako stečajne mase nema onda na teret Fonda za pokriće troškova stečajnog postupka.

(4) Agencija će iznimno vršiti izravnu isplatu priznatih potraživanja radnicima iz članka 16. ovoga Zakona.

V. PRIJENOS POTRAŽIVANJA

Članak 21.

(1) Potraživanja koja temeljem ovoga Zakona isplati Agencija prelaze na Agenciju danom uplate iz odredbe članka 19. stavka 4. ovoga Zakona.

(2) Danom prijenosa potraživanja Agencija preuzima sva procesna prava stečajnog vjerovnika u odnosu na preuzeta potraživanja.

VI. KAZNENA ODREDBA

Članak 22.

(1) Novčanom kaznom od 3.000,00 do 10.000,00 kuna kaznit će se poslodavac koji na zahtjev Agencije ne dostavi zatraženu dokumentaciju (članak 18. stavak 4.).

(2) Novčanom kaznom od 1.000,00 do 3.000,00 kuna za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se stečajni upravitelj, odgovorna osoba poslodavca i druga fizička osoba.

VII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 23.

(1) Zahtjevi za ostvarivanje prava osiguranja potraživanja u slučaju stečaja poslodavca podnijeti do dana stupanja na snagu ovoga Zakona, dovršit će se prema ovom Zakonu.

(2) Žalbeni postupci koji nisu konačno dovršeni do stupanja na snagu ovoga Zakona, dovršit će se po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 24.

(1) Vlada Republike Hrvatske će u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona imenovati članove Upravnog vijeća Agencije iz članka 5. ovoga Zakona, kao i privremenog ravnatelja koji će do dana imenovanja ravnatelja imati ovlasti ravnatelja prema Zakonu o ustanovama.

(2) Upravno vijeće Agencije obvezno je donijeti Statut u roku od 60 dana od dana upisa Agencije u sudski registar.

Članak 25.

(1) Provedbeni propisi doneseni na temelju Zakona o osiguranju radničkih potraživanja u slučaju stečaja poslodavca ("Narodne novine", broj 114/03) ostaju na snazi do stupanja na snagu provedbenog propisa koji će biti donesen na temelju ovlasti iz ovoga Zakona, ukoliko nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona.

(2) Pravilnik iz članka 18. stavka 3. ovoga Zakona donijet će ministar u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 26.

(1) Danom upisa u sudski registar Agencija će preuzeti radnike Fonda za razvoj i zapošljavanje (u daljnjem tekstu: Fond) koji su do dana stupanja na snagu ovoga Zakona radili na poslovima osiguranja radničkih potraživanja u slučaju stečaja poslodavca, sredstva namijenjena za isplatu radničkih potraživanja u slučaju stečaja poslodavca, kao i prava i obveze s osnova osiguranja radničkih potraživanja u slučaju stečaja poslodavca, kao i pismohranu i drugu dokumentaciju koja se odnosi na poslove osiguranja radničkih potraživanja.

(2) Do dana upisa u sudski registar Agencije i preuzimanja prema stavku 1. ovoga članka sve poslove Agencije utvrđene ovim Zakonom obavljati će Fond.

Članak 27.

Na dan stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca ("Narodne novine", broj 114/03).

Članak 28.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama", osim članka 16. koji stupa na snagu danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji.

VI. OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI

Članak 1. - definira područje koje se želi normativno urediti ovim Zakonom, a to su vrste i opseg prava radničkih potraživanja koja se osiguravaju na temelju ovog Zakona u slučaju stečaja poslodavca, utvrđuju se poslovi jamstvenog fonda, koji će obavljati Agencija za osiguranje radničkih potraživanja u slučaju stečaja poslodavca, te ustroj i upravljanje Agencijom.

Članak 2. - precizno određuje pravne termine u smislu ovog posebnog Zakona, kako bi se izbjeglo moguće višestruko ili šire tumačenje primjeni odredbi Zakona, na način da se precizno utvrđuje pravno značenje:

- poslodavac je u stečaju kada je otvoren stečajni postupak prema posebnim propisima koji uređuju stečajni postupak, čime se usvaja formalno pravni pristup temeljem rješenja o otvaranju stečaja nadležnog suda, kada i nastaju pravne posljedice stečaja,
- radnik je svaka osoba koja je zaposlena kod poslodavca na temelju ugovora o radu na neodređeno ili određeno vrijeme, u punom ili nepunom radnom vremenu kao svaka osoba koja je bila zaposlena kod poslodavca u periodu koji je obuhvaćen zaštitom (dakle tri mjeseca prije otvaranja stečaja), čime se isključuju druge osobe koje su obavljale bilo kakve poslove za insolventnog poslodavca po nekom drugom osnovu ili pravnom poslu,
- plaća obuhvaća osnovnu plaću i dodatke na plaću koje je poslodavac bio dužan u novcu isplatiti radniku za obavljeni rad, na temelju ugovora o radu, kolektivnog ugovora, pravilnika o radu ili drugog propisa, čime su definirana potraživanja koja se osiguravaju ovim Zakonom, a koja su usuglašena s odredbama Zakona o radu, te se istovremeno isključuju potraživanja osoba po osnovi drugih vrsta obvezno pravnih ili autorskih ugovora, ugovora o djelu, honorara i slično.

Pri tom treba naglasiti da je navedeno definiranje pravnih pojmova u cijelosti usklađeno s Direktivom 80/987/EEC od 20. listopada 1980. godine, koja je dopunjena Direktivom 2002/74/EC od 23. rujna 2002. godine (u daljnjem tekstu Direktive).

Članak 3. - u skladu s uvodno obrazloženim socijalnim ciljevima posebnog sustava zaštite, propisanog ovim Zakonom, ovim se člankom u cilju osiguranja minimalne socijalne sigurnosti utvrđuju vrste i opseg radničkih potraživanja, koje se isplaćuju u kratkom roku. Pri tom su usvojeni uobičajeni standardi propisani člankom 4. spomenute Direktive, koja ostavlja mogućnost ograničavanja odgovornosti jamstvenih fondova, kako po dužini razdoblja za koje jamstveni fond osigurava isplatu potraživanja, do razine posljednja tri mjeseca, tako i po visini osigurane isplate, koja je socijalno prihvatljiva, a što su u hrvatskom pravnom sustavu zakonom propisana najniža materijalna prava radnika. Stoga su ovim člankom u cijelosti poštivani i prihvaćeni europski standardi odgovornosti jamstvenih fondova, to tim više što je sukladno članku 3. Direktiva ovom posebnom zaštitom obuhvaćena i otpremnina.

Članak 4. - štiteći sva ostala prava radnika koja izviru iz radno pravnog statusa, utvrđena je i obveza uplata svih doprinosa za obvezna osiguranja.

Članak 5. - propisuje da je Agencija za osiguranje radničkih potraživanja u slučaju stečaja poslodavca javna ustanova u vlasništvu Republike Hrvatske.

Članak 6. - utvrđuje poslove koje obavlja Agencija i među inim sukladno zahtjevu Direktive uređuje nadležno upravno tijelo za međunarodnu razmjenu informacija u slučaju poslovnih aktivnosti na području više država članica Europskog gospodarskog prostora.

Članak 7. - propisuje način donošenja i sadržaj Statuta Agencije.

Članak 8. - propisuje da Agencijom upravlja Upravno vijeće, sastav Upravnog vijeća, način izbora predsjednika i način donošenja odluka.

Članak 9. - propisuje slučajeve u kojima Vlada može razriješiti člana Upravnog vijeća prije isteka mandata.

Članak 10. - uređuje djelokrug rada, ovlasti i odgovornosti Upravnog vijeća.

Članak 11. - propisuje da Agencija ima ravnatelja i način imenovanja ravnatelja.

Članak 12. - propisuje djelokrug rada, ovlasti i odgovornosti ravnatelja.

Članak 13. - propisuje slučajeve u kojima Vlada može razriješiti ravnatelja prije isteka mandata.

Članak 14. - utvrđuje izvore sredstava za djelatnosti Agencije i propisuje da nadzor nad zakonitošću rada Agencije obavlja ministarstvo nadležno za rad.

Članak 15. - utvrđuje aktivnu legitimaciju i uvjete koji se moraju ispuniti za ostvarivanje prava prema Agenciji, propisanih ovim Zakonom, koje može ostvariti samo radnik koji je u vremenu od tri mjeseca prije otvaranja stečajnog postupka bio u radnom odnosu kod poslodavca pod uvjetom da je svoje potraživanje prijavio prema odredbama Stečajnog zakona odnosno, ako stečaj nije proveden, prema odredbama ovog Zakona. Jedino pravo na naknadu štete zbog pretrpljene ozljede na radu ili profesionalne bolesti nije uvjetovano prestankom radnog odnosa unutar tri mjeseca prije otvaranja stečaja. Iz primjene ovog posebnog sustava zaštite izuzeti su članovi uprava trgovačkih društava iz razloga što isti svoje poslove obavljaju na temelju posebnih ugovora, na vlastitu odgovornost, koju snose i u okviru odgovornosti za poslovanje koje je utjecalo na problem insolventnosti i stečaja, a koju mogućnost predviđa odredba članka 1. Direktive.

Članak 16. - sukladno zahtjevima Direktive prava po ovom Zakonu priznaju se i radnicima stranog poslodavca, kojim je sjedište na području država članica Europskog gospodarskog prostora, ako im je mjesto rada ili uobičajeno mjesto rada bilo na području Republike Hrvatske, a nad poslodavcem je otvoren stečajni ili sličan postupak prema za njega nadležnom nacionalnom zakonodavstvu.

Članak 17. - ovim se člankom utvrđuju pretpostavke i rokovi za pokretanje postupka ostvarivanja prava prema ovom Zakonu, za koji je neophodan zahtjev radnika, kao i nadležnost tijela za primanje i obradu zahtjeva.

Članak 18. - prihvaćajući načelo pomoći neukim strankama, a radi pojednostavljenja i efikasnosti ostvarivanja prava po ovom Zakonu, utvrđuje se obveza označenog nadležnog ministra da podzakonskim propisom uredi sadržaj obrasca za podnošenja zahtjeva iz prethodnog članka, kao i utvrdi potrebu dokumentaciju koju istom treba priložiti. U već pokrenutom postupku potrebna se dokumentacija i podaci mogu prikupiti i službenim putem, zbog čega se utvrđuju obveze svih pravnih subjekata na dostavu takvih podataka Agenciji u zakonom propisanom roku, koji rok je instruktivne, a ne i prekluzivne pravne naravi, ali je popraćen i kaznenim odredbama.

Članak 19. - utvrđuje nadležnost za rješavanje zahtjeva, te propisuje postupak u kojem se isti rješava, osiguravajući dvostupanjsku i sudsku zaštitu kroz propisane pravne lijekove, a obzirom na pravnu osobnost Agencije u cijelosti su primjenjive norme upravnog postupanja, osim u dijelu propisanih rokova u kojima je potrebno riješiti o zahtjevu odnosno žalbi radnika i koji su propisani u dvostruko kraćem trajanju od rokova utvrđenih Zakonom o općem upravnom postupku. To stoga što se u ovim postupcima rješava o potraživanjima koja su već verificirana i utvrđena, jer su ili već priznata u stečajnom postupku ili su dokumentirana pravno valjanim obračunima poslodavca, koji u smislu radno pravnih propisa imaju svojstvo ovršnih isprava, te stoga nije potrebno provoditi poseban, potpun ispitni postupak za utvrđivanje tih činjenica. Zbog navedenog su, u cilju što efikasnijeg ostvarivanja prava utvrđenih ovim Zakonom, rokovi rješavanja i isplate skraćeni.

Članak 20. - propisuje posebne obveze stečajnog upravitelja, koji u stečajnom postupku preuzima prava i obveze poslodavca u stečaju, da u svim slučajevima kada stečajni dužnik ima zaposlenih radnika otvori poseban namjenski račun za prihvrat uplate osiguranih potraživanja radnika po ovom Zakonu, koji troškovi će se podmiriti na teret Fonda za pokriće troškova stečajnog postupka. Na ovaj način rješavaju se dosadašnje poteškoće na području isplata osiguranih potraživanja radnicima i za isto nema zakonskih prepreka u propisima kojima se uređuje stečajni postupak. Stečajni upravitelj se obvezuje da u roku od 5 dana po uplati izvrši isplatu radnicima i uplati doprinose za obvezna osiguranja, a što omogućuje i uspostavu porezno priznate dokumentacije. Iznimno, Agencija izravno isplaćuje osigurana potraživanja radnicima stranog poslodavca obzirom da se stečajni ili slični postupak u tom slučaju ne provodi na području Republike Hrvatske, ali tada pokreće regresni zahtjev prema garancijskoj ustanovi zemlje nadležne za postupak nad poslodavcem.

Članak 21. - sukladno odredbama Stečajnog zakona, a nakon što izvrši uplatu na namjenski račun stečajnog dužnika, na Agenciju prelaze uplaćena radnička potraživanja i on preuzima pravni položaj stečajnog vjerovnika u stečajnom postupku. Slijedom navedenog, potraživanja se ne prenose temeljem pravomoćnog rješenja o radničkim potraživanjima, već tek nakon što se izvrši i uplata Zakonom osiguranog i isplaćenog minimuma, što osigurava pravnu sigurnost realizacije prava radnika kao stečajnih vjerovnika.

Članak 22. - propisuje sankcije za propuštanje obveze dostave zatražene dokumentacije u postupcima ostvarivanja prava po ovom Zakonu.

Članak 23. - propisuje prijelaznu odredbu prema kojoj će se zahtjevi za ostvarivanje prava po ovom Zakonu, podnijeti do dana stupanja na snagu ovoga Zakona, dovršiti prema ovom Zakonu, a žalbeni postupci koji nisu pravomoćno dovršeni do stupanja na snagu ovoga Zakona, dovršit će se po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 24. - propisuje rok u kojem je Vlada obvezna imenovati članove Upravnog vijeća i privremenog ravnatelja Agencije, kao i rok u kojem je Upravno vijeće dužno donijeti Statut Agencije.

Članak 25. - propisuje prijelaznu odredbu prema kojoj provedbeni propisi doneseni na temelju Zakon o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca ("Narodne novine", br. 114/03.) ostaju na snazi do stupanja na snagu provedbenog propisa ovog Zakona, te rokove i nadležnost za donošenje novog provedbenog propisa na temelju ovlasti iz ovoga Zakona.

Članak 26. - uređuje obvezu i rokove u kojima će Agencija preuzeti od Fonda za razvoj i zapošljavanje dio radnika koji su obavljali poslove osiguranja potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca, sredstva namijenjena za tu svrhu, te prava i obveze nastale po tom osnovu, kao i pismohranu i ostalu dokumentaciju.

Članak 27. i 28. - propisuju dan stupanja na snagu ovoga Zakona i prestanak važenja Zakona o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca ("Narodne novine", br. 114/03.), te stupanje na snagu članka 16 ovog Zakona.